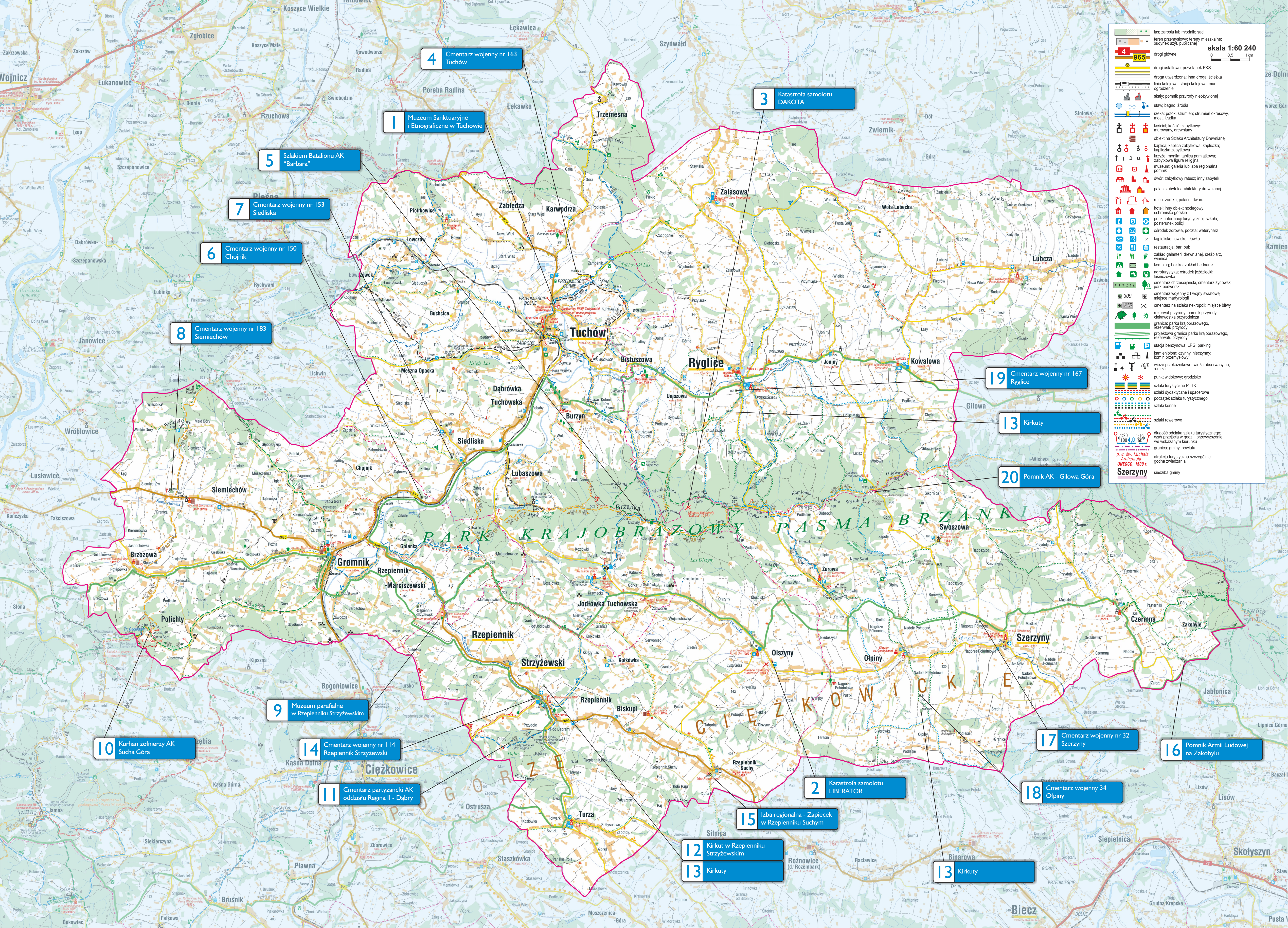

skala 1:60 240
0 0.5 1km

las; zarośla lub młok; sad
teren przemysłowy; tereny mieszkalne;
budynek użył. publicznej

4 965
drogi główne

drogi asfaltowe; przystanek PKS
droga utwardzona; inna droga; ścieżka
linia kolejowa; stacja kolejowa; mur; ogrodzenie
skaly; pomnik przyrody nieożywionej

staw; bagno; źródła
rzeka; potok; strumień; strumień okresowy;
most; kładka
murowany, drewniany

kościół; kościół zabytkowy;
kaplica; kaplica zabytkowa; kaplica;
kaplica zabytkowa

krzyże; mogiła; tablica pamiątkowa;
zabytkowa figura religijna
muzeum; galeria lub izba regionalna;
pomnik

dwór; zabytkowy ratusz; inny zabytek
pałac; zabytek architektury drewnianej

ruina; zamku; pałacu; dworu
hotel; inny obiekt noclegowy;
schronisko górskie

punkt informacji turystycznej; szkoła;
kuchnia; restauracja; bar; pub
zakład galerii drewnianej; rzeźbiarz;
winnica
kapeliśko; kowisko; leśnia
kemping; bosko; zakład bednarski
agroturystyka; ośrodek jeździecki;
leśniczówka

ośrodek chłopski; cmentarz żydowski;
cmentarz żydowski z I wojny światowej;
miejsce martyrologii
cmentarz na szlaku nekropolii; miejsce bitwy
rezerwat przyrody; pomnik przyrody;
granica parku krajobrazowego;
rezerwat przyrody

309
215
stacja benzynowa; LPG; parking
kamieniołom; czynny; nieczynny;
komin przemysłowy

rem.
wieża przekaźnikowa; wieża obserwacyjna;
remiza

punkt widokowy; grodzisko
szlaki turystyczne PTTK
szlaki dydaktyczne i spacerowe
początek szlaku turystycznego
szlaki konne

1:20 1:10 1:50
4:00 4:00 4:00
p.w. Sw. Michała
Archanioła
UNESCO, 1500 r.
Szerzyny
siedziba gminy

4 Cmentarz wojenny nr 163
Tuchów

1 Muzeum Sanktuaryjne
i Etnograficzne w Tuchowie

3 Katastrofa samolotu
DAKOTA

5 Szlakiem Batalionu AK
"Barbara"

7 Cmentarz wojenny nr 153
Siedliska

6 Cmentarz wojenny nr 150
Chojnik

8 Cmentarz wojenny nr 183
Siemichów

19 Cmentarz wojenny nr 167
Ryglice

13 Kirkuty

20 Pomnik AK - Gilowa Góra

9 Muzeum parafialne
w Rzepienniku Strzyżewskim

14 Cmentarz wojenny nr 114
Rzepiennik Strzyżewski

11 Cmentarz partyzancki AK
oddziału Regina II - Dąbry

10 Kurhan żołnierzy AK
Sucha Góra

12 Kirkuty w Rzepienniku
Strzyżewskim

13 Kirkuty

2 Katastrofa samolotu
LIBERATOR

15 Izba regionalna - Zapiecek
w Rzepienniku Suchym

17 Cmentarz wojenny nr 32
Szerzyny

18 Cmentarz wojenny 34
Olpiń

16 Pomnik Armii Ludowej
na Zakobyłu

13 Kirkuty

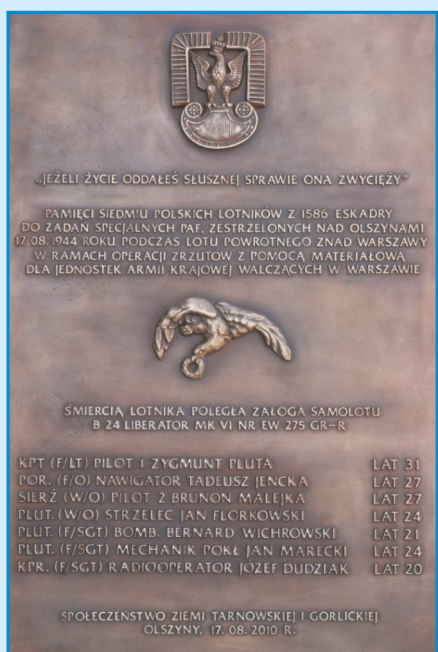
1 Muzeum Sanktuarijne i Etnograficzne w Tuchowie

fot. Wiktor Chrzanowski

Muzeum Misyjne powstało przy tuchowskim sanktuarium w 1975 roku. Zawiera eksponaty dostarczone przez misjonarzy redemptorystów pracujących w Ameryce Południowej, głównie w Argentynie, Brazylii i Boliwii. Ukazują one różnorodność życia i dorobku kulturalnego krajów misyjnych. Zbiory usytuowane są w sali kolumnowej, mieszczącej się przy sanktuarium, dzieląc jedno pomieszczenie z ruchomą szopką, skonstruowaną przez jednego z polskich redemptorystów. Zebrane eksponaty ilustrują różnorodność życia i dorobku kulturalnego krajów misyjnych. Muzeum zawiera także eksponaty flory i fauny wspomnianych terenów oraz przedstawia ich bogactwo naturalne. Sanktuarium Matki Bożej Tuchowskiej to jedno z najstarszych i najliczniej odwiedzanych sanktuariów w południowo-wschodniej Polsce, jest najważniejszym ośrodkiem kultu maryjnego w diecezji tarnowskiej. Do tego małego miasteczka co roku przyjeżdża ponad sto tysięcy pielgrzymów. Przy Sanktuarium działa również Muzeum Sanktuarijne i Muzeum Etnograficzne. Muzeum Sanktuarijne powstało w latach 1993-1994. Wśród eksponatów znajdują się dokumenty przybliżające przebieg rozbudowy kościoła, obrazy Matki Bożej Tuchowskiej, raporty z przeprowadzonych badań konserwatorskich obrazu oraz szaty liturgiczne z bogatymi haftami. Natomiast Muzeum Etnograficzne jest najmłodszym z muzeów istniejących przy sanktuarium. Powstało w 1997 roku z okazji 60-lecia istnienia Koła Pszczelarzy w Tuchowie oraz 400-lecia istnienia tuchowskiego sanktuarium. Treść wystawy związana jest ściśle z życiem, pracą i religijnością ludzi mieszkających na wsiach w okolicach Tuchowa. Z czasem zbiory zostały ubogaczone przedmiotami codziennego użytku z minionych epok. Ofiarowali je zarówno mieszkańcy Tuchowa, jak i pobliskich miejscowości. Do najciekawszych eksponatów należy sprzęt do obróbki ln, dawne narzędzia pracy rolniczej, lampy naftowe, ozdoby i inne przedmioty codziennego użytku w gospodarstwie rolniczym. (http://www.museo.pl/content/view/1182/177/)

2 Katastrofa samolotu LIBERATOR

fot. Powiat Tarnowski

Miejsce katastrofy samolotu LIBERATOR

W nocy z 16 na 17 sierpnia 1944 roku alianckie lotnictwo podjęło kolejną akcję zrzutu zaopatrzenia dla walczącej stolicy Polski. Noc okazała się jednak bardzo krwawa dla lotników – do bazy nie powróciło sześć załóg. Wśród nich była załoga Liberatora – ciężkiego bombowca przystosowanego do dokonywania zrzutów na tyłach wroga. Załoga tego samolotu należała do 1586 Eskadry do Zadań Specjalnych Polskich Sił Powietrznych i utworzona została na bazie 301 Dywizjonu Bombowego w grudniu 1943r., stacjonowała na lotnisku Campo Cassale koło Brindisi w południowo-wschodnich Włoszech. Tej feralnej nocy lotnicy wracali już do Włoch, gdy w okolicach Tamowa zostali zaatakowani przez niemiecki myśliwiec. Po krótkiej walce, około godziny 2.18, pilot nakazał załozed ewakuację, a sam pomimo licznych uszkodzeń bombowca usiłował sprowadzić maszynę na ziemię. Niestety nie udało mu się to i samolot rozbij się na terenie Olszyn.

W katastrofie tej zginęło siedmiu polskich lotników, którzy zostali pochowani na cmentarzu z I wojny światowej w Olszynie, a po zakończeniu wojny ich prochy zostały przeniesione na Krakowski Cmentarz Rakowicki.

Po wojnie przez długie lata uważano, że w Olszynie odpadł jeden z silników i zginęło tu pięciu lotników, zaś 40 km dalej w miejscowości Banica-Krzywa, rozbij się Liberator z pozostałymi dwoma członkami załogi. Dopiero w latach 90-tych okazało się, że w Banicy rozbij się zupełnie inny samolot Halifax, a w Olszynie spadł Liberator. Badania w tej sprawie prowadziło wielu naukowców. Ostatecznie badania archeologiczne przeprowadzone w 2006 r. pod kierownictwem dr inż. arch. Krzysztofa Wielgusa potwierdziły dwie odrębne katastrofy.

3 Katastrofa samolotu DAKOTA

W 1944 roku pod koniec wojny w rejonie Brzanki miały miejsce przynajmniej trzy katastrofy samolotowe, w których samoloty wojskowe uległy całkowitemu zniszczeniu, a członkowie ich załóg zginęli.

fot. Piotr Firlej

Jednym z feralnych samolotów był samolot DAKOTA. Został on zestrzelony 15 grudnia 1944 roku i spadł na stokach Liwieckiej Góry. Do dnia dzisiejszego jednak nie ustalono ze stu procentową pewnością kim byli członkowie załogi, którzy zginęli. Mimo, iż był to samolot amerykański, nie lecieli nim żołnierze amerykańscy, ale raczej Rosjanie i być może Polacy, gdyż pod koniec wojny samolotami takimi latały mieszane załogi.

Rozwikłaniem zagadki dotyczącej katastrofy samolotu zajmuje się Pan Roman Osika mieszkający Jodłowski Tuchowskiej, który zbiera również odnalezione w lasach na stokach Liwieckiej Góry pozostałości samolotu, które można obejrzeć w jego przydomowym małym muzeum.

4 Cmentarz wojenny nr 163 Tuchów

Jest jednym z kilku znajdujących się w pobliżu Tuchowa cmentarzy wojennych. Położony jest na wzgórzu na północny-wschód od miasta po prawej stronie drogi biegnącej w kierunku Tamowa. Bardzo łatwo go zauważyć gdyż znajduje się on w pobliżu wysokiego krzyża milenijnego umieszczonego na szczycie wzgórza. Pośrodku pola grobowego znajduje się pomnik, a na jednej z jego ścian inskrypcja w języku niemieckim, która mówi: „Nie ubolewajcie nad tym, że nasze usta zmilkły To nasze groby będą wam mówić o umiłowaniu Ojczyzny”

fot. Wiktor Chrzanowski

Umieszczone na cmentarzu nagrobki wykonane są z betonu i zwieńczone metalowymi krzyżami. Dodatkowo nagrobki posiadają tabliczki z nazwiskami poległych żołnierzy.

Cmentarz kryje ciała 234 żołnierzy poległych w czasie bitew 20-24 XII 1914r. i 3-4 V 1915r., z czego 137 poległych to żołnierze armii austro-węgierskiej i 97 to żołnierze armii rosyjskiej.

5 Szlakiem Batalionu AK “Barbara”

Batalion „Barbara” był jedynym zmobilizowanym i w pełni uкомплекtowanym liczącym 600-700 osób oddziałem 16 pp AK. W 1944r. w ramach Akcji „Burza” przez 3 miesiące, od 6 sierpnia do 23 października, prowadził działania partyzanckie na terenie ziemi tarnowskiej.

fot. Wiktor Chrzanowski

Działania skupiały się w południowej i południowo-wschodniej części powiatu tarnowskiego, a szlak bojowy ciągnął się od Podlesia koło Machowej, przez Świnogórę, Zalasową, Ryglce, Dobrocin, Ratówki, Brzankę, Dąbrówkę Tuchowską, Rychwałd, Suchą Górę, Jamną, Lubinkę do Lichwina, gdzie Batalion został rozwiązany.

Szlak bojowy “Barbary” to liczne zasadzki, akcje dywersyjne - bojowe, liczne potyczki z Niemcami, ochrona i obrona cywilnej ludności przed obowiązkowymi kontyngentami dla niemieckiego okupanta.

Miejsca bitew stoczonych przez batalion, znaczą dziś małe leśne cmentarze i pomniki na Dąbrach, Brzance czy Suchej Górze.

6 Cmentarz wojenny nr 150 Chojnik

Jest to mały, jednak pięknie zaprojektowany przez Heinricha Scholza cmentarz. Znajduje się tuż przy drodze Gromnik - Tamów, więc bardzo łatwo do niego trafić.

fot. www.gromnik.pl

Ciekawa forma adaptacji naturalnego terenu dodatkowo wpływa na atrakcyjność tego miejsca. Cmentarz został wkomponowany w leśną skarpe, a znajdujące się na nim nagrobki zostały umieszczone na dwóch tarasach, oddzielonych kamiennym murkiem z płaskowca.

Znajdujący się na cmentarzu pomnik centralny ma kształt antycznego helmu żołnierskiego, który umieszczony jest na postumencie. Znajdują się tu trzy mogiły zbiorowe i 26 pojedynczych betonowych nagrobków z tabliczkami imiennymi, które zwieńczone zostały krzyżami małtańskimi dwuramiennymi i triumfalnymi.

Na cmentarzu tym pochowano 40 żołnierzy, w tym 27 żołnierzy armii rosyjskiej i 13 nieznanych żołnierzy armii austro - węgierskiej.

14 Cmentarz wojenny nr 114 Rzepiennik Strzyżewski

Cmentarz ulokowany jest na terenie cmentarza parafialnego w jego tylnej części. Jest łatwo zauważalny za sprawą pomnika, który znajduje się w jego centralnym punkcie. Jest to potężny kamienny obelisk, na jednej z jego ścian znajduje się wnęką, w której umieszczony jest kamienny krzyż. Promieńście od obelisku rozchodzą się rzędy mogił. Na cmentarzu pochowanych jest 148 żołnierzy walczących w bitwach I wojny światowej w dniach: 16-17 XII 1914r., oraz 3 V 1915r. Spoczywa tu 18 żołnierzy armii austro-węgierskiej, 129 żołnierzy armii rosyjskiej i 1 żołnierz nieznan.

fot. www.rzepiennik.pl

15 Izba regionalna - Zapiecek w Rzepienniku Suchym

Izba powstała w roku 2000 z inicjatywy pracowników GOK-u i zajmuje pomieszczenia Ośrodka Kultury w Rzepienniku Suchym. Zbiory „Zapiecka” to przede wszystkim relikty ludowej kultury materialnej. Są to stroje ludowe, instrumenty muzyczne, plastyka obrzędowa, naczynia gliniane, pamiątki z wojen światowych, a także z czasów PRL-u. „Zapiecek” wspiera i uwiarygadnia działalność zespołów folklorystycznych wkrzeszających ludowe tradycje i obyczaje. Spotyka się w nim młodzież na lekacjach historii.

Każdy kto tu przychodzi, wychodzi z wyobrażeniem jak kiedyś żyli mieszkańcy Rzepiennika. W oddzielnych salach Ośrodka Kultury prezentowane są wymienne obrazy młodych twórców pochodzących z gminy Rzepiennik. „Zapiecek” można zwiedzać w godzinach pracy domu kultury.

16 Pomnik Armii Ludowej na Zakobylu

Pomnik znajduje się w Czernej przy drodze biegnącej wierzchołną, nazywaną potocznie przez miejscowych Kobylą. Poświęcony jest on poległym w walce o wolność i socjalizm. Szczególnie ścieżnia wiesi Jabłonka była podczas II wojny silnym ośrodkiem Armii Ludowej.

Nie do końca wiadomo komu dokładnie został poświęcony ten pomnik jednak ważne jest, że pomimo upływu wielu lat i pomimo wielu zmian politycznych w Polsce, ten pomnik nadal stoi będąc świadkiem dawnej historii.

fot. Piotr Firlej

7 Cmentarz wojenny nr 153 Siedliska

Cmentarz ten wyróżnia się spośród innych materiałem użytym do budowy nagrobków. Wszystkie bowiem one wykonane zostały z drewna. Twórca projektu - Heinrich Scholz, nadał im formę kapliczek zakonczonych półkolistie i zwieńczonych małymi metalowymi krzyżkami. Na cmentarzu pochowanych jest 10 nieznanych żołnierzy, w tym 5 żołnierzy armii rosyjskiej i 5 żołnierzy armii austro-węgierskiej. Cmentarz położony jest w Siedliskach na wzniesieniu po prawej stronie lokalnej drogi, oddalony od głównej drogi do Tuchowa o około 150 m.

fot. Ryszard Rądro

8 Cmentarz wojenny nr 183 Siemiechów

Cmentarz ulokowany został na Siemiechowskim cmentarzu parafialnym. Ciekawym elementem cmentarza jest kaplica cmentarna. Wzniesiona została na planie kwadratu, a w jej mniejsie ołtarzowej umieszczona została płaskorzeźba przedstawiająca św. Jerzego walczącego ze smakiem, która jest jedną z niewielu płaskorzezb umieszczanych na galicjskich cmentarzach wojennych. Projektantem cmentarza był Heinrich Scholz. Na cmentarzu pochowano 138 żołnierzy, z czego 132 żołnierzy armii austro-węgierskiej i 6 żołnierzy armii rosyjskiej.

fot. Piotr Firlej

9 Muzeum parafialne w Rzepienniku Strzyżewskim

Muzeum powstało w 1992 r. Mieści się w salach Domu Parafialnego. Jego twórcą był pierwszy proboszcz parafii i budowniczy kościoła Miłosierdzia Bożego ks. dr Władysław Bochenek. W muzeum zgromadzono dzieła sztuki z okresu XVIII – XX w. – zarówno o tematyce religijnej, jak i świeckiej. Na szczególną uwagę zasługują obrazy twórców młodo polskich: Władysława Hofmana, Jacka Malczewskiego, Franciszka Krudowskiego, Szymona Czechowicza, Ludwika Stasiaka. Muzeum posiada prace współczesnych artystów m.in. rzeźby Bronisława Chromego, Jerzego Bandury, Józefa Janosa artyści ludowego z Dębna, Jana Bajorka rzeźbiarza - kowala z Rzepiennika Strzyżewskiego.

Liczne dzieła sztuki znajdują się w kościele oraz w jego otoczeniu. W bibliotece parafialnej zgromadzono książki autorstwa ks. dr Jana Bochenka oraz publikacje dotyczące Rzepiennika.

17 Cmentarz wojenny nr 32 Szerzyny

Autorem projektu tego cmentarza jest Johann Jäger pochodzący z Drezna, będący z wykształcenia rzeźbiarzem. Artysta ten był kierownikiem artystycznym okręgu cmentarnego Jasio II. Swoje ciekawe, niekonwencjonalne projekty założeń cmentarnych wkomponowywał w otaczający krajobraz.

fot. Pablo000 pl.wikipedia.org

Cmentarz nr 32 znajduje się po prawej stronie drogi Szerzyny-Swoszowa, w odległości około 1,5 km od centrum miejscowości. Nad cmentarzem góruje pomnik w kształcie krzyża, wkomponowany w kamienne ogrodzenie. Wyrta w ofiarę niemieckim na kamiennej tablicy cokołu inskrypcja głosi: „Ofiarujcie minutę modlitwy. Dla Was oddaliśmy lata naszego życia”.

Pojedyncze mogiły poległych zwieńczone są metalowymi krzyżami z emaliowanymi tabliczkami imiennymi, a mogiły zbiorowe rosyjskich żołnierzy zwieńczone zostały dwuramiennymi krzyżami lotaryńskimi. Spoczywa tutaj 134 żołnierzy, z czego 17 z armii austro-węgierskiej i 117 z armii rosyjskiej.

18 Cmentarz wojenny 34 Olpiny

Cmentarz został ulokowany wśród pól wysoko nad wsią. O tym jak do niego trafić informuje oryginalny zachowany kamienny drogowskaz, znajdujący się w Olpinach obok budynku dawnej szkoły.

fot. Piotr Firlej

Na zachowanych mogiłach znajdują się krzyże w różnych formach, jednak w przeciwieństwie do innych cmentarzy wojennych, nie zachowały się tabliczki imienne. Pochowanych jest tu aż 577 żołnierzy spoczywających w mogiłach pojedynczych i zbiorowych. Są to żołnierze z armii austro-węgierskiej - 127 żołnierzy, 84 żołnierzy armii niemieckiej oraz 366 żołnierzy armii rosyjskiej.

Część z pochowanych tu żołnierzy to zmarli z powodu odniesionych ran w połowym szpitalu, działającym tutaj jeszcze jakiś czas po przejściu frontu.

10 Kurhan żołnierzy AK Sucha Góra

Kurhan na Suchej Górze w Poli-ctach, usytuowany jest przy szczytce na skraju lasu, niedaleko skrzyżowania szlaków turystycznych żółtego i zielonego. Ten symboliczny pomnik poświęcony jest pamięci partyzantów poległych w tym miejscu 12 września 1944 roku. Ma on kształt nieregularnego kopca. Wykonany jest z ciosów piaskowca ciężkowickiego, a jego zwieńczenie jest wysoki metalowy krzyż z widoczną lilijką hacrecską, z wpisaniem w nią znaków Polski Walczącej. Krzyż ten wykonany został przez żołnierza batalionu strz. Anzelma Wajszle ps. "Kubus".

fot. Piotr Firlej

W południowo-wschodniej części kurhanu jest umieszczona pamiątkowa tablica, na której widnieje napis: „Żołnierzem Szarych Sierógów, partyzantom 4 Kompani "Ewa" I Batalionu "Barbara" Armii Krajowej poległym w walce z Niemcami w dniu 12 września 1944 roku: Śp. Wiktor Bonczyk "Piechociński" lat 19, Śp. Tadeusz Czupiel "Zaskroniec" lat 18. Cześć ich pamięci!"

11 Cmentarz partyzancki AK oddziału Regina II - Dąbry

Idąc niebieskim szlakiem z Rzepiennika w stronę Ciężkowic, warto na chwilę zatrzymać się na Dąbrach. Znajduje się tutaj niewielki cmentarz partyzancki, na którym spoczywają żołnierze walczący w jednym z kilku oddziałów batalionu „Barbara” - „Regina II”. Zginęli oni podczas nierównej potyczki z niemieckim okupantem w nocy 17 października 1944 roku. Niemcy rozpoczęli akcję ostrzeliwania stodoły, w której ukrywali się partyzanci, w skutek czego zaczęła ona płonąć. Wyrwani ze snu partyzanci zaczęli się bronić, jednak przewaga wroga była zbyt duża. Spośród 29 żołnierzy polskiego oddziału 18-ty poniosło śmierć na miejscu, a 10-ciu (w większości rannych), którzy przeżyli, Niemcy wzięli do niewoli i odesłali później do obozu koncentracyjnego Gross-Rosen. Z całego oddziału przetrwało tylko kilka osób, wśród nich był Jerzy Pertkiewicz, pseudonim „Drzazga”, który dzień wcześniej został wysłany z meldunkiem do kapitana "Leliwa". Na cmentarzu znajdują się dwie tablice pamiątkowe, jedna poświęcona „Partyzantom Armii Krajowej Oddz. Regina II poległym 17 X 1944 w walce z hitlerowskim najazdem o wolność Ojczyzny”, natomiast druga z tablic poświęcona jest „Partyzantom Armii Krajowej Oddziału Regina II rannym 17 X 44 i straconym w obozie koncentracyjnym Gross-Rosen”.

fot. www.rzepiennik.pl

Biuro Pogórzańskie Stowarzyszenia Rozwoju

33-170 Tuchów, ul. Chopina 10
tel./fax: 14 652 44 04
e-mail: pogostoro@interia.pl
www.psr.tuchow.pl

TUCHÓW

RYGLICE

RZEPIENNIK STRZYŻEWSKI

RZEPIENNIK STRZYŻEWSKI

SZERZYN

GROMNIK

Urząd Miejski w Tuchowie
tel. 14 652 51 76,
fax: 14 652 51 09
e-mail: um@tuchow.pl
www.tuchow.pl

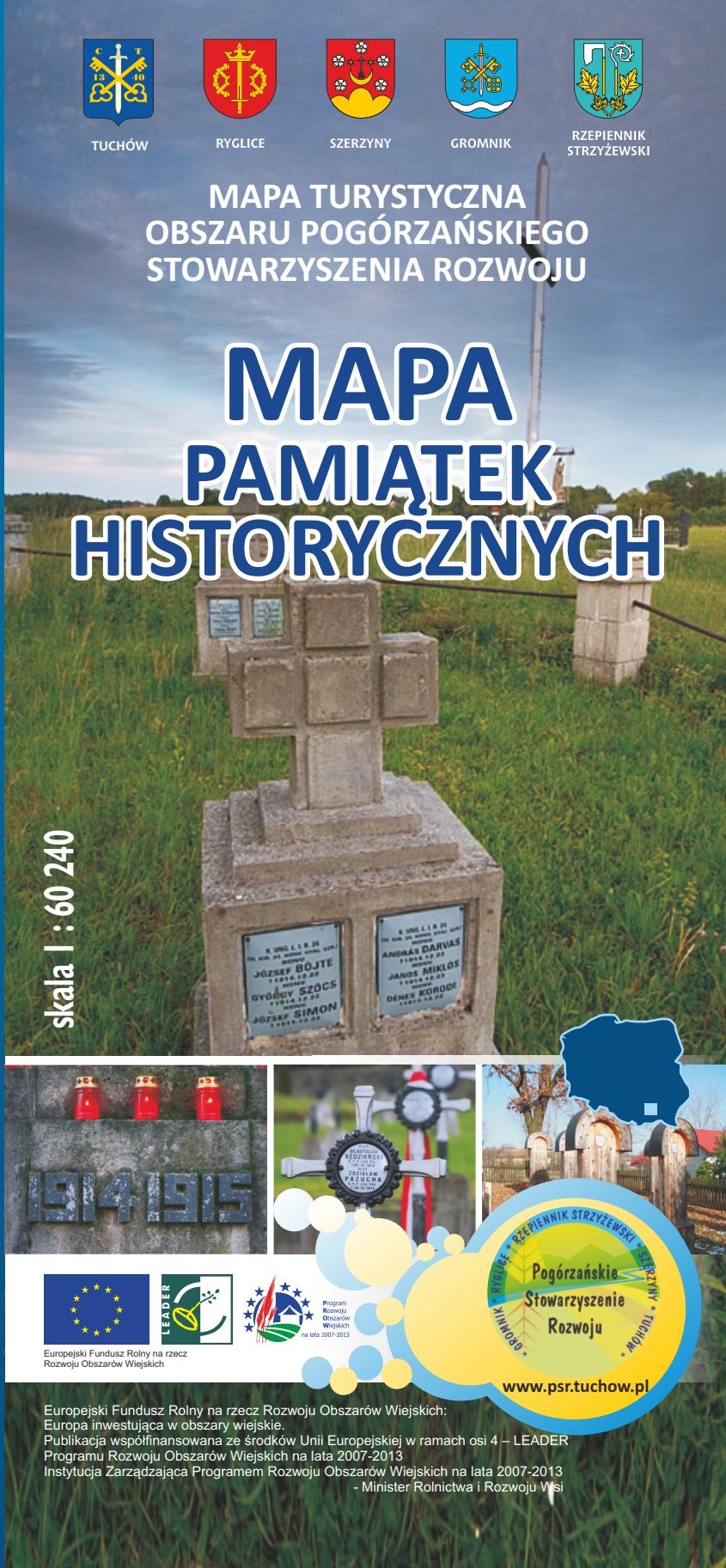
Urząd Miejski w Ryglicach
tel. 14 654 10 19,
fax: 14 654 10 54
e-mail: ug@ryglice.pl
www.ryglice.pl

Urząd Gminy w Rzepienniku Strzyżewskim
tel. 14 653 05 01,
fax: 14 653 05 02
email: rzepiennik@rzepiennik.pl
www.rzepiennik.pl

Urząd Gminy w Szerzynie
tel. 14 651 73 00, 14 651 72 99
fax: 14 651 79 01
e-mail: szerzyny@zgwrp.org.pl
www.szerzyny.pl

Urząd Gminy w Gromniku
tel. 14 651 42 02, 14 651 42 38,
14 651 42 50, fax: 14 651 40 95
e-mail: ug@gromnik.pl
www.gromnik.pl

Wydawca: Pogórzańskie Stowarzyszenie Rozwoju
Rok 2010, Nakład: 5 x 1000 egzemplarzy
Zespół Redakcyjny: Biuro PSR, Wiktor Chrzanowski, Barbara Gniałdek, Piotr Firlej - Centrum Usług Turystycznych i Przedsiębiorczości
Opracowanie graficzne i druk: www.marketingstudio.pl
M-STUDIO Mirosław Dryła, Marcin Lisak

skala 1 : 60 240

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich:

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach osi 4 – LEADER Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 Realizujący Zarządzający Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

www.psr.tuchow.pl

(http://pl.wikipedia.org/)